ЛЬВІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІЗНЕСУ ТА ПРАВА

НАУКОВІ ЗАПИСКИ
ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІЗНЕСУ ТА ПРАВА

ВИПУСК 20

СЕРІЯ ЕКОНОМІЧНА
СЕРІЯ ЮРИДИЧНА

Львів – 2018

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЛЬВІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІЗНЕСУ ТА ПРАВА»

НАУКОВІ ЗАПИСКИ ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІЗНЕСУ ТА ПРАВА

ВИПУСК 20

СЕРІЯ ЕКОНОМІЧНА

СЕРІЯ ЮРИДИЧНА

Збірник наукових праць
з економічних та юридичних наук

Львів
2018

ISSN: 2663-0117
УДК: 336 (075.8)
34 (075.8)
Н 34

У збірнику опубліковано результати наукових досліджень професорсько-викладацького складу та співробітників Львівського університету бізнесу та права, а також інших українських вищих навчальних закладів, в яких висвітлено проблемні аспекти досліджень у галузі економічних та юридичних наук.

Наказом Міністерства освіти та науки України № 528 від 12 травня 2015 року «Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична» включено до переліку фахових видань України, у яких можна публікувати результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата економічних та юридичних наук.

Свідоцтво про державну реєстрацію: серія КВ № 14346-3317Р від 14.08.2008 р.

Видається два рази на рік

Мови видання:
українська, російська, німецька, англійська, польська (змішаними мовами)
Тематична спрямованість журналу: висвітлення наукових досліджень у галузях правознавства, економіки, філософії, журналістики та інформатики
Рекомендовано до друку Вченою радою Львівського університету бізнесу та права (протокол № 5 від 27.12.2018 року)

Головний редактор: Л. А. Янковська, *доктор економічних наук, професор*

Редакційна колегія:
Л. І. Сопільник, доктор юридичних наук, професор; С. В. Глущенко, доктор юридичних наук, професор; В. В. Сердюк, доктор юридичних наук, професор; В. Порада, доктор юридичних наук, професор; В. В. Костицький, доктор юридичних наук, професор; Н. Ю. Мельничук, доктор юридичних наук, професор; Р. Л. Сопільник, доктор юридичних наук, доцент; Р. Я. Заяць, доктор юридичних наук, доцент; С. В. Слінько, доктор юридичних наук, доцент; І. В. Зозуля, доктор юридичних наук, професор; Ж. В. Завальна, доктор юридичних наук, доцент; Т. З. Гарасимів, доктор юридичних наук, професор; М. В. Косюта, доктор юридичних наук, професор; Л. Г. Чистоклєтов, доктор юридичних наук, професор; Р. І. Крамар, кандидат юридичних наук, доцент; В. В. Новіков, кандидат юридичних наук, доцент; Ю. І. Семчук, кандидат юридичних наук, доцент; Ф. В. Горбонос, доктор економічних наук, професор; prof. dr hab. Łukasz Sułkowski; В. Б. Войцеховський, доктор економічних наук, професор; Р. З. Патора, доктор економічних наук, доцент; Л. Т. Шевчук, доктор економічних наук, професор; В. М. Юзевич, доктор фізико-математичних наук, професор; В. Я. Брич, доктор економічних наук, професор; Солоха Д. В., доктор економічних наук, професор; В. Я. Гуменюк, доктор економічних наук, професор; М. І. Козоріз доктор економічних наук, професор; Ж. В. Семчук, доктор економічних наук, доцент; В. В. Скупейко, доктор економічних наук, доцент; І. В. Петрик, доктор економічних наук, доцент; О. Ю. Бочко, доктор економічних наук, доцент; Л. М. Федоришина, доктор економічних наук, доцент; Н. Ф. Павленчик, доктор економічних наук, доцент; Ю. В. Пинда, кандидат економічних наук, доцент; О. В. Клювак, кандидат економічних наук, доцент; Ю. О. Романишин, кандидат історичних наук, доцент.

Рецензенти: В. Л. Ортинський, доктор юридичних наук, професор;
Л. Г. Ліпич, доктор економічних наук, професор;
М. І. Пітюлич доктор економічних наук, професор

Адреса редакції університету: 79021, м. Львів, вул. Кульпарківська, 99 Тел. (032) 292-78-50. Офіційний веб-сайт видання https://nzlubp.org.ua

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв підприємств, організацій, установ та іншої інформації несуть автори статей.

Висловлені у цих статтях думки можуть не збігатися з поглядами редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань.

Передруки і переклади можливі лише за згодою авторів і редакції.

© Львівський університет бізнесу та права, 2018

ЗМІСТ

Л. А. Янковська,
Головний редактор,
Канцлер Львівського університету бізнесу та права,
доктор економічних наук, професор,
Заслужений працівник освіти України,
академік УАН
академік МААК
ВСТУПНЕ СЛОВО ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА 3

СЕРІЯ ЕКОНОМІЧНА

Янковська Лариса Анатоліївна
доктор економічних наук, професор,
Заслужений працівник освіти України,
Канцлер ПВНЗ «Львівський університет бізнесу та права»
http://orcid.org/0000-0003-1855-0169
Процик Олексій Стефанович,
кандидат хімічних наук, доцент,
доцент кафедри реставрації,
Львівська національна академія мистецтв
https://orcid.org/0000-0003-0928-0013
МЕТОДОЛОГІЯ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ 4

Брич Василь Ярославович
д.е.н., проф.
Тернопільський національний економічний університет
http://orcid/0000-0002-4277-5213
Ткач Уляна Володимирівна
к.е.н., ст.викладач
Тернопільський національний економічний університет
http://orcid/0000-0001-6201-1555
УСУНЕННЯ ТА МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ У ТУРИСТИЧНОМУ І ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ УКРАЇНИ 10

Брич Василь Ярославович
д.е.н., професор кафедри міжнародного туризму та готельного бізнесу,
Тернопільський національний економічний університет
http://orcid/0000-0002-4277-5213
Галиш Наталія Андріївна
здобувач кафедри міжнародного туризму та готельного бізнесу,
Тернопільський національний економічний університет
http://orcid/0000-0002-8538-823X
Тибінь Анатолій Михайлович
к.е.н., доцент кафедри міжнародного туризму та готельного бізнесу,
Тернопільський національний економічний університет
http://orcid/0000-0002-97851391
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ З ВИРОБНИЦТВА ДЕРЕВНИХ ПЕЛЕТ В УМОВАХ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ 17

Шпак Ярослав Олександрович
аспірант Тернопільського національного
економічного університету
https://orcid.org/0000-0002-3664-9739
ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПРОМИСЛОВИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ 24

Бренько Борис Семенович
к.і.н., доцент
ПВНЗ «Львівський університет бізнесу та права»
https://orcid.org/0000-0001-5176-2580
Люблін Віталій Давидович
к.ю.н., доцент
https://orcid.org/0000-0001-8743-6189
Смілевський Максим Леонідович
к.ю.н.,
заступник начальника Другого СВ ТУ ДБР у м.Львові
https://orcid.org/0000-0003-2666-7295
ОКРЕМІ АСПЕКТИ СВІТОВОГО ДОСВІДУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ 143

Величко О.М.
Інститут права імені князя Володимира Великого
Міжрегіональної академії управління персоналом,
здобувач кафедри адміністративного права
https://orcid.org/0000-0003-0548-0691
ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОКУРАТУРИ ЯК ОРГАНУ ПРЕДСТАВНИЦТВА ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ 149

Драган Олена,
кандидат юридичних наук, старший радник юстиції,
заступник начальника
Департаменту підтримання обвинувачення
та представництва інтересів держави в судах
Генеральної прокуратури України
https://orcid.org/0000-0002-5329-2129
ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ ПРОКУРОРА У ВИКОНАВЧОМУ ПРОВАДЖЕННІ В УМОВАХ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН..... 154

Ковалів Мирослав Володимирович,
кандидат юридичних наук, професор,
завідувач кафедри адміністративно-правових дисциплін,
Львівський державний університет внутрішніх справ
https://orcid.org/0000-0002-9730-8401
Єсімов Сергій Сергійович
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін,
Львівський державний університет внутрішніх справ
https://orcid.org/0000-0002-9327-0071
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ, ЩО ВИНИКАЮТЬ У СФЕРІ ЗАКУПІВЕЛЬ ТОВАРІВ, РОБІТ, ПОСЛУГ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОТРЕБ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ..... 160

Коминар Назар Михайлович
викладач кафедри,
ПВНЗ «Львівський університет бізнесу та права»
https://orcid.org/0000-0001-9070-4199
ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА У КОНТЕКСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ 167

Крикавська І. В.
асистент кафедри адміністративного та інформаційного права
Навчально-науковий Інститут права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»
https://orcid.org/0000-0002-6108-2447
ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ, СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ, ЩО НАДАЮТЬСЯ В ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ..... 171

Драган
кандидат юридичних наук, старший радник
заступник на
Департаменту підтримання обв
та представництва інтересів держа
Генеральної прокурату
https://orcid.org/0000-0002-

ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ ПРОКУРОРА У ВИКОНАВЧОМУ ПРОВАДЖЕННІ В УМОВАХ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН

JEL Classification: K 19
SECTION "LAW": Право.

Анотація. У статті запропоновано ретроспективний огляд змін законодавства Украї регулює виконавче провадження та обґрунтовано необхідність внесення зміни до процес кодексів, Законів України «Про виконавче провадження», «Про прокуратуру», із передба права прокурора на вступ у виконавче провадження, відкрите за судовими рішен постановленими за позовами державних органів, у розгляді яких прокурор участі не брав.

Наголошено, що з метою захисту інтересів держави доцільним є передбачення прокурора на вступ у виконавчі провадження, які відкриті за судовими рішеннями, за державні органи є боржниками.

***Ключові слова:* виконавче провадження, участь у виконавчому провадженні, у виконавчого провадження, прокуратура, прокурор**

Annotation. According to Article 129-1 of the Constitution of Ukraine, a court makes a de the name of Ukraine, a judicial decision is binding. The role and tasks of the prosecutor in process and in the enforcement proceedings in general during the independence of Ukrain repeatedly changed.

Taking into account the position of the European Court of Human Rights on the enforcement of judgments in Ukraine at the present stage of judicial and administrative refor powers of the prosecutor in the enforcement proceedings need to be enlarged.

Given the urgency of the execution of court decisions made in the interests of the sta necessary to make appropriate amendments to the legislation, namely, the procedural codes, the L Ukraine "On Enforcement Proceedings", "On the Prosecutor's Office", which provide for the ri the prosecutor to enter into enforcement proceedings, opened for court decisions issued on cl state bodies, in which the prosecutor did not take part in the proceedings. This would ena prosecutor, in the event of inaction, to be a participant in enforcement proceedings, to use the rig party to enforcement proceedings, including law to appeal decisions, actions or omissions of offic the bodies of the state executive service. In addition, in order to protect the interests of the st stipulated by the Constitution of Ukraine, it is necessary to foresee the right of the prosecutor t into enforcement proceedings, which are opened by court decisions on which the state bodi debtors, in order to prevent damage to the interests of our state

The article proposes a retrospective review of changes in Ukrainian legislation that reg enforcement proceedings and justifies the necessity of amending the procedural codes, the L Ukraine "On Enforcement Proceedings", "On the Prosecutor's Office", with the foreseen righ prosecutor to enter into enforcement proceedings, opened by court decisions, decisions on claims bodies, which the prosecutor did not take part in.

It is stressed that in order to protect the interests of the state, it is expedient to foresee the right of the prosecutor to enter the enforcement proceedings, which are opened by court decisions on which the state bodies are debtors.

Key words: **executive proceeding, participation in executive proceedings, participants in executive proceedings, prosecutor's office**

Вступ

Згідно зі статтею 129-1 Конституції України суд ухвалює рішення іменем України, судове рішення є обов'язковим до виконання. [1] Роль та завдання прокурора у такому процесі та виконавчому провадженні загалом за часів незалежності України неодноразово змінювалися. Причинами цього були як реформування органів прокуратури та Державної виконавчої служби, так і інші державотворчі й політичні процеси в Україні.

Ураховуючи позицію Європейського Суду з прав людини щодо стану виконання судових рішень в Україні на сучасному етапі судової й адміністративної реформ повноваження прокурора у виконавчому провадженні потребують розширення.

Питання участі прокурора у виконавчому провадженні у своїх наукових працях розглядали М.М. Говоруха, М.В. Руденко, С.О. Малахов, С.Я. Фурса, М.Й. Штефан та інші вчені.

Разом з тим, у зв'язку із подальшим реформуванням Державної виконавчої служби, введенням інституту приватних виконавців, прийняттям у 2017 році нових редакцій процесуальних кодексів виникає потреба у наукових дослідженнях сучасного правового статусу прокурора у виконавчому провадженні.

Метою цієї статті є аналіз повноважень прокурора, починаючи з часів незалежності і до цього часу; виділення періодів зміни статусу прокурора у виконавчому провадженні, внесення пропозицій щодо законодавчих змін.

Результати дослідження

Правове становище прокурора у виконавчому провадженні врегульовано Конституцією України, Законами України «Про виконавче провадження», «Про прокуратуру», нормативно-правовими актами, у тому числі наказами Генерального прокурора України.

Проаналізувавши зазначені нормативні документи, а також реформу органів прокуратури та виконавчої служби, автор статті прийшов до наступного висновку. Взявши за основу зміни у законодавстві з початку функціонування в Україні державної виконавчої служби пропонується виокремити чотири основні етапи, які визначають правове становище прокурора у виконавчому провадженні, а саме:

1) з 1999 до 2003 року – прокурор, відповідно до ст. 8 Закону України «Про виконавче провадження» здійснював нагляд у виконавчому провадженні незалежно від статусу учасників такого провадження (державні органи, суб'єкти господарювання недержавної форми власності, фізичні особи);

2) з 2003 до жовтня 2014 року – прокурор здійснював наглядові повноваження відповідно до Конституції України, у т.ч. її Перехідних положень, та Закону України «Про прокуратуру», а також був учасником виконавчих проваджень, відкритих за його заявою;

3) з жовтня 2014 року до 2016 року – прокурор, відповідно до ст. 23 Закону України «Про прокуратуру», Закону України «Про виконавче провадження» брав участь у виконавчому проваджені у разі здійснення ним представництва інтересів держави суді. Повноважень щодо здійснення нагляду за законністю виконавчого провадження прокурор не мав, водночас згідно зі ст. 23 Закону України «Про прокуратуру» у разі встановлення ознак адміністративного чи кримінального правопорушення прокурор зобов'язаний був здійснити передбачені законом дії щодо порушення відповідного провадження;

4) з 2016 до цього часу – прокурори здійснюють представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом. Крім цього, проведена реформа виконавчої служби та введено інститут приватних виконавців, а також введено в дію нові процесуальні кодекси, відповідно до яких обмежено право прокурора на вступ в справу на будь-якій стадії процесу.

Проаналізуємо законодавчі зміни, які стосувалися статусу прокурора у виконавчому провадженні. Так, 21.04.1999 Верховною Радою України прийнято Закон України «Про виконавче провадження» № 606-XIV, [2] у ст. 8 якого містилися положення, що нагляд за законністю виконавчого провадження здійснюють органи прокуратури в порядку, передбаченому законом. Однак, у 2003 році ці положення виключено [3], а вказану статтю доповнено нормою щодо заборони втручання інших державних або недержавних органів та їх посадових осіб у виконавче провадження та визначено судовий порядок виїмки чи вилучення документів виконавчого провадження.

Разом з тим необхідно зазначити, що факт виключення із Закону України «Про виконавче провадження» положення щодо прокурорського нагляду не зміг нівелювати значення наглядових повноважень прокурора у цій сфері. Так, ще ст. 1 Закону України «Про прокуратуру» від 05.11.1991 № 1789-XII, було передбачено, що прокурорський нагляд за додержанням і правильним застосуванням законів Кабінетом Міністрів України, міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, органами державного і господарського управління та контролю, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими Радами, їх виконавчими органами, військовими частинами, політичними партіями, громадськими організаціями, масовими рухами, підприємствами, установами і організаціями, незалежно від форм власності, підпорядкованості та приналежності, посадовими особами та громадянами здійснюється Генеральним прокурором України і підпорядкованими йому прокурорами. [4]

У п. 9 розділу XV Перехідних положень Конституції України зазначалось, що прокуратура продовжує виконувати відповідно до чинних законів функцію нагляду за додержанням і застосуванням законів – до введення в дію законів, які регулюють діяльність державних органів щодо контролю за додержанням законів. Крім того, 08.12.2004 було прийнято Закон України «Про внесення змін до Конституції України» № 2222-IV [5], відповідно до якого ст. 121 доповнено нормами, що на прокуратуру покладено здійснення нагляду за додержанням прав і свобод людини і громадянина, додержанням законів з цих питань органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами. Разом з цим слід вказати, що у подальшому рішенням Конституційного Суду України від 30.09.2010 № 20-рп/2010 зазначений Закон України визнано неконституційним (у зв'язку з порушенням конституційної процедури його розгляду та прийняття) й відновлено дію попередньої редакції норм Конституції України, зокрема й п. 9 розділу XV Перехідних положень Основного Закону.

Таким чином, органи прокуратури здійснювали наглядові повноваження відповідно до Конституції України та Закону України «Про прокуратуру». При цьому прокурорський нагляд поширювався на усіх суб'єктів, уповноважених здійснювати виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), у тому числі і на органи державної виконавчої служби. Загалом можливо констатувати, що вищевказані зміни в законодавстві про виконавче провадження стосувались не обмеження повноважень прокурора, а конкретизації і посилення відомчої контрольної функції органів юстиції у виконавчому провадженні, її деталізації при здійсненні контролю за законністю виконавчого провадження, введення певних процедур доступу до документів виконавчого провадження. При цьому прокурор здійснював не контроль за виконавчим провадженням, діяльністю державної виконавчої служби чи будь-якого іншого органу державної виконавчої влади, а нагляд.

Нагляд та контроль не є тотожними поняттями і не підміняють одне одного. Зокрема, здійснюючи нагляд, прокурор лише ставив відповідну вимогу перед уповноваженим органом, посадовою чи службовою особою про усунення порушень закону, а не самостійно усував такі порушення, як це має місце під час реалізації контрольних функцій.

Крім того, органи прокуратури ніяким чином не втручались в роботу Державної виконавчої служби, а навпаки сприяли зміцненню законності у сфері виконання судових рішень шляхом звернення уваги на необхідність посилення контролю та вжиття заходів до усунення порушень вимог законодавства. Так, за даними статистичної звітності про роботу прокурора за 12 місяців 2013 року органами прокуратури за результатами проведених перевірок при виконанні рішень судів та інших органів розпочато 204 кримінальних проваджень, розглянуто із вжиттям заходів 3 304 подання, скасовано 128 актів, притягнуто до відповідальності 1 490 винних посадових осіб [6].

Правове становище прокурора у сфері виконання судових рішень полягало не лише у здійсненні наглядової функції, але й, виходячи з конституційної функції представництва прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді, він набував статусу учасника виконавчого провадження у передбачених законом випадках. Так, за висновками М.В. Руденко, С.О. Малахова функція представництва інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом, яка відповідно до ст. 121 Конституції України покладалась на органи прокуратури, є суспільно важливою конституційною функцією органів прокуратури України [7, с. 11].

Конституційний суд ще у 1999 році визначив, що представництво інтересів держави в суді відрізняється від інших видів представництва не лише складом представників та колом суб'єктів, інтереси яких вони представляють, а й обсягом повноважень і формами реалізації [7, с. 13]. За цими визначеннями – суспільні та державні інтереси, які часто можуть бути захищені лише прокурором.

Разом із тим, повністю погоджуємося із такою позицією вказаних авторів, що питання реформування інституту прокуратури, робота над новим Законом України «Про прокуратуру» потребують удосконалення представницької функції, у тому числі такого її специфічного (завершального) напряму як представництво прокурором інтересів стягувана у виконавчому провадженні [7, с. 14].

При цьому зауважимо, що вказані вчені під представництвом прокуратурою інтересів громадян або держави в суді розуміють, у т.ч. здійснення захисту інтересів громадян та держави при виконанні судових рішень шляхом вжиття заходів, спрямованих на своєчасне і реальне виконання судових рішень, постановлених у справах за позовами, заявами прокурора, а також шляхом забезпечення належного захисту інтересів громадян, які не спроможні через фізичний чи матеріальний стан, похилий вік або з інших поважних причин самостійно їх захистити, і держави при виконанні рішень судів та інших органів. Завдання, підстави і форми такого представництва були визначені у ст. 36-1 Закону України «Про прокуратуру» [4].

Наказом Генерального прокурора України від 29.11.2006 № 6гн «Про організацію представництва прокурором інтересів громадянина або держави в суді та їх захисту при виконанні судових рішень» на прокурорів було покладено обов'язок вживати заходів, спрямованих на своєчасне і реальне виконання судових рішень, постановлених у справах за позовами, заявами прокурора, забезпечити належний захист інтересів громадян, які не спроможні самостійно їх захистити, і держави при виконанні рішень судів та інших органів (посадових осіб) [8].

У Законі України «Про виконавче провадження» від 21.04.1999 (у редакції, яка діяла до 08.03.2011) прокурора не було визначено учасником виконавчого провадження. Так, ст. 10 Закону передбачалося, що учасниками виконавчого провадження є державний виконавець, сторони, представники сторін, експерти, спеціалісти, перекладачі, суб'єкти оціночної діяльності – суб'єкти господарювання [2]. Проте, п. 2 ч. 1 ст. 18 вказаного Закону було визначено, що державний виконавець відкриває виконавче провадження на підставі виконавчого документа за заявою прокурора у випадках представництва інтересів громадянина або держави в суді [2].

Відповідно до постанови Пленуму Верховного Суду України від 26.12.2003 № 14 «Про практику розгляду судами скарг на рішення, дії або бездіяльність органів і посадових осіб державної виконавчої служби та звернень учасників виконавчого провадження» прокурор набуває статусу учасника виконавчого провадження за умови, що в передбачених ст. 36-1 Закону України «Про прокуратуру» випадках він здійснював представництво інтересів громадянина або держави в суді й зазначене провадження було відкрито на підставі виконавчого документа за його заявою [7, с.21]. Вбачається, що у цьому разі доречно буде зауважити, що прокурор, окрім наглядових повноважень, був також наділений визначеними Законом України «Про виконавче провадження» правами учасника виконавчого провадження.

У подальшому Верховною Радою України прийнято Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження» та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення процедури примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб)» від 04.11.2010 № 2677-VI, який набрав чинності 08.03.2011. Цим законом викладено в новій редакції Закон України «Про виконавче провадження» та у ст. 7 передбачено, що прокурор є учасником виконавчого провадження та бере участь у виконавчому провадженні у випадку здійснення представництва інтересів громадянина або держави в суді та відкриття виконавчого провадження на підставі виконавчого документа за його заявою [7, с.23].

Наказом Генерального прокурора України від 28.11.2012 № 6гн «Про організацію роботи органів прокуратури щодо представництва інтересів громадянина або держави в суді та їх захисту при виконанні судових рішень» передбачалося, що представницька діяльність здійснюється шляхом захист прав громадянина або інтересів держави при виконанні рішень судів [9].

Наступний етап змін у правовому становищі прокурора у виконавчому провадженні пов'язаний із прийняттям Верховною Радою України 14.10.2014 Закону України «Про прокуратуру». Відповідно до п. 6 ч. 6 ст. 23 цього Закону, під час здійснення представництва інтересів громадянина або держави в суді прокурор має право в порядку, передбаченому законом, що регулює виконавче провадження, брати участь у такому провадженні при виконані рішень у справі, в якій прокурором здійснювалося представництво інтересів громадянина або держави в суді [10].

У разі встановлення ознак адміністративного чи кримінального правопорушення прокурор зобов'язаний здійснити передбачені законом дії щодо порушення відповідного провадження (ч. 7 ст. 23 Закону України «Про прокуратуру»). [11, с.7]. Пунктом 1 розділу XIII «Перехідні положення» вказаного Закону передбачено, що прокуратура виконує функцію нагляду за додержанням прав і свобод людини і громадянина, додержанням законів з цих питань органами виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами виключно у формі представництва інтересів громадянина або держави в суді.

Цим же Законом внесено деякі зміни до Закону України «Про виконавче провадження», зокрема до ст. ст. 7, 12 щодо статусу та повноважень прокурора у виконавчому провадженні. Так, ч. 1 ст. 7 доповнено положеннями, що прокурор може вступити у виконавче провадження, відкрите не за його заявою, за умови, що він здійснював представництво інтересів громадянина або держави в суді у відповідній справі. З метою

вирішення питання про наявність підстав для вступу у виконавче провадження прокурор має право знайомитися з матеріалами такого виконавчого провадження, робити з них виписки, знімати копії.

Крім того, прокурора як учасника виконавчого провадження наділено обсягом прав сторони виконавчого провадження (ч. 1 ст. 12 Закону України «Про виконавче провадження»).

Згідно наказу Генерального прокурора України від 28.05.2015 № 6гн «Про організацію роботи органів прокуратури щодо представництва інтересів громадянина або держави в суді та їх захисту при виконанні судових рішень» [12] керівників прокуратур усіх рівнів було зобов'язано вживати заходів, спрямованих на своєчасне і реальне виконання судових рішень, постановлених за позовами, заявами прокурорів та у справах, де прокурором здійснювалось представництво в суді; забезпечувати належне представництво інтересів громадян та держави при виконанні судових рішень.

Наступний етап реформування пов'язаний з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02.06.2016, який набрав чинності з 30.09.2016. Так, відповідно до положень ст. 131-1 Конституції України у редакції вказаного Закону, органи прокуратури здійснюють представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом.

Водночас згідно з пп. 9 п. 16-1 Перехідних положень Конституції України представництво прокуратурою громадян в судах у справах, провадження в яких було розпочато до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», здійснюється за правилами, які діяли до набрання ним чинності, – до ухвалення у відповідних справах остаточних судових рішень.

Верховною Радою України 02.06.2016 прийнято новий Закон України «Про виконавче провадження» у зв'язку з чим втратив чинність вищевказаний Закон України «Про виконавче провадження» від 21.04.1999. При цьому правове становище прокурора не змінилось. Так, відповідно до ч. 1 ст. 14 цього Закону прокурор є учасником виконавчого провадження. Згідно з п.2 ч.1 ст.26 Закону України «Про виконавче провадження» державний виконавець розпочинає примусове виконання рішення на підставі виконавчого документа за заявою прокурора у разі представництва інтересів громадянина або держави в суді.

Подаючи заяву до органів Державної виконавчої служби України про примусове виконання судового рішення, прокурор представляє інтереси стягувана (фактично виступає його представником) і у подальшому зобов'язаний ефективно використовувати права сторони, передбачені ст. 19 Закону України «Про виконавче провадження», у т.ч. оскаржувати рішення, дії або бездіяльність виконавця у порядку, встановленому цим Законом.

Звертаючись до суду із скаргою на дії органу державної виконавчої служби при виконанні судового рішення, постановленого за позовом прокурора, прокурор не повинен знову обґрунтовувати необхідність захисту інтересів держави. Таку позицію, зокрема, висловив Верховний Суд у постанові від 23.06.2018 у справі № 912/1059/14.

З жовтня 2017 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів». Цим законом викладено в новій редакції Господарський процесуальний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України та Кодекс адміністративного судочинства України відповідно до чого прокурор вже не може вступити у справу на будь-якій стадії процесу. Крім того, у ст. 121-2 ГПК України передбачалося право стягувача, боржника та прокурора на звернення до суду із скаргою на дії чи бездіяльність органів державної виконавчої служби щодо виконання рішень, ухвал, постанов господарських судів. Наразі відповідно до ст. 339 ГПК України та ч.1 ст. 447 ЦПК України право на звернення із скаргою до суду мають лише сторони виконавчого провадження.

Вважаємо, що вказане обмежує права прокурора, передбачені Законом України «Про виконавче провадження» (ч.1 ст. 19, ст. 74) як учасника виконавчого провадження на оскарження до суду рішень, дій чи бездіяльності виконавця або іншої посадової особи органів державної виконавчої служби щодо виконання судового рішення. У зв'язку із зазначеним, вказане питання потребує додаткового законодавчого врегулювання шляхом приведення у відповідність положень процесуальних кодексів та Закону України «Про виконавче провадження».

Наказом Генерального прокурора України від 21.09.2018 № 186 «Про організацію діяльності прокурорів щодо представництва інтересів держави в суді та при виконанні судових рішень» керівників прокуратур усіх рівнів було зобов'язано у поновному обсязі реалізувати визначені законом права учасника виконавчого провадження, у тому числі оскарження рішень, дій чи бездіяльності посадових осіб державної виконавчої служби у порядку відомчого контролю та до суду [13].

За даними статистичної звітності про роботу прокурора за 12 місяців 2018 року, тільки за 2018 рік прокурорами внесено понад 10 тис. скарг на рішення, дії чи бездіяльність працівників ДВС [14]. Крім того, на підставі проведених перевірок щодо додержання вимог законодавства при виконанні кримінальних покарань

у виді арешту та позбавлення волі, встановлено, що впродовж 2018 року в державі залишаються невиконаними понад 548 (2017 рік – 287) вироків судів щодо 550 (288) осіб. Водночас судові рішення, винесені стосовно засуджених вказаної категорії, не завжди своєчасно звертаються до виконання [15].

Висновок

З огляду на актуальність виконання судових рішень, постановлених в інтересах держави, необхідно внести відповідні зміни до законодавства, а саме процесуальних кодексів, Законів України «Про виконавче провадження», «Про прокуратуру», якими передбачити право прокурора на вступ у виконавчі провадження, відкриті за судовими рішеннями, постановленими за позовами державних органів, у розгляді яких прокурор участі не брав. Це надало б можливість прокурору у разі бездіяльності стягувача бути учасником виконавчого провадження, користуватися визначеними законом правами сторони виконавчого провадження, у т.ч. на оскарження рішень, дії або бездіяльності посадових осіб органів державної виконавчої служби. Крім того, з метою захисту інтересів держави, як це і передбачено Конституцією України, потрібно передбачати право прокурора на вступ у виконавчі провадження, які відкриті за судовими рішеннями, за якими державні органи є боржниками, щоб запобігти завдання шкоди інтересам нашої держави.

Список використаних джерел

1. *Конституція України від 28 червня 1996 року (з наступними змінами). Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.*
2. *Про виконавче провадження: Закон України від 21.04.1999 № 606-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/606-14*
3. *Про внесення змін до законів України "Про державну виконавчу службу" та "Про виконавче провадження": Закон України від 10.07.2003 № 1095-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1095-15*
4. *Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 № 1789-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1789-12/ed19911105*
5. *Про внесення змін до Конституції України: Закон України від 08.12.2004 № 2222-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2222-15*
6. *Статистична інформація про роботу прокурора за 12 місяців 2013 року. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=110141&libid= 1008 20&c =edit&_c=fo#*
7. *Участь прокурора у виконавчому провадженні: теоретико-прикладні проблеми, новації, шляхи оптимізації: Монографія / М.В.Руденко, С.О.Малахов.К:Алерта, 2013. 204 с.*
8. *Про організацію представництва прокурором в суді інтересів громадянина або держави та їх захисту при виконанні судових рішень; Наказ Генеральної прокуратури України від 29.11.2006 № 6гн. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0006900-06*
9. *Про організацію роботи органів прокуратури щодо представництва інтересів громадянина або держави в суді та їх захисту при виконанні судових рішень: Наказ Генеральної прокуратури України від 28.11.2012 № 6гн. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0006900-12*
10. *Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18*
11. *Методичні рекомендації щодо здійснення прокурором представництва інтересів громадянина або держави в ході виконавчого провадження / О.В.Драган, І.А.Турчин, Р.В. Кандзюба : Київ. 2016. 71с.*
12. *Про організацію роботи органів прокуратури щодо представництва інтересів громадянина або держави в суді та їх захисту при виконанні судових рішень: Наказ Генеральної прокуратури України від 28.05.2015 № 6гн. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0006900-15*
13. *Про організацію діяльності прокурорів щодо представництва інтересів держави в суді та при виконанні судових рішень: Наказ Генеральної прокуратури України від 21.09.2018 № 186. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0186900-18#n83*
14. *Звіт про роботу прокурора за 12 місяці 2018 року. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=110141&libid=100820&c=edit&_c=fo#*
15. *За ініціативою Генеральної прокуратури України у регіонах проведено перевірки додержання вимог законодавства при виконанні кримінальних покарань у виді арешту та позбавлення волі. URL: https:// www. gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_c=view&_t=rec&id=241254*